

Documents related to the Rituals of Genghis Khan

メタデータ	言語: jpn 出版者: 公開日: 2023-03-01 キーワード (Ja): キーワード (En): 作成者: 楊, 海英 メールアドレス: 所属:
URL	https://doi.org/10.14945/00029396

チンギス・ハーン祭祀に関する金書数種

楊 海 英

キーワード：チンギス・ハーン，八白宮祭祀，チンギス・ハーン祭祀，金書

Documents related to the Rituals of Genghis Khan

Yang Haiying

Keywords: Genghis Khan Ritual, Genghis Khan, *Altan Bičig* =Golden Book

写真1 チンギス・ハーンの祭殿八白宮。1992年春撮影

モンゴルにはチンギス・ハーン祭祀がある。このチンギス・ハーン祭祀はまた「八白宮祭祀」とも呼ばれ、全モンゴルの統合を象徴する政治祭祀である（写真1）。かつては大ハーンの即位の礼も祭殿八白宮の前で行われていた、とモンゴル語の年代記は伝えている¹。

チンギス・ハーン祭祀の指針書を「金書（*Altan Bičig*）」と呼ぶ。従来は秘匿して外部に見せようとせず、祭祀者（darqad）とチンギス・ハーンの直系子孫の貴族たちのみが閲覧可能であった。ただ、祭祀の時にはその一部が朗読されていた（写真2）。南モンゴルが中国に占領され、いわゆる内モンゴル自治区が成立してから、八白宮の祭祀は禁止され、祭祀者も解散される運命をたどった。そのような貴重な「金書」を私は探し求めつづけ、持続的に公開してきた²。

¹ チンギス・ハーン祭祀については、楊海英著『チンギス・ハーン祭祀——試みとしての歴史人類学的再構成』（風響社、2004）を参照されたい。

² 私が今までに公開した「金書」は以下の通りである。楊海英『「金書」研究への序説』（国立民族学博物館調査報告7，

今回、新たに公開する「金書」は四種ある。

まず、歴史学者エドケシク³ (Edükesig, 1926~?, 義都合西格) の「金書」である。エドケシクの「金書」を私は「Eテキスト」と呼ぶ。これには以下のような内容が含まれている。ページ数はオリジナル・テキスト内のものを指す。

1. Qar-a Sülde-yin öcig, p2-5.
2. Altan Ordu-yin yolumtad-un yeke öcig, p5-7.
3. Ordu-yin yolumtan-u bay-a öcig, p7-8.
4. Dotur-a-yin tügel tügekü-yin yosun, p8.
5. Ötge-yin yeke öcig, p8-23.
6. Tngri-yin kelen-ü dayu, p24-30.
7. Arslan boyda ejen-ü arban qoyar dayu, p31.
8. Temujin boyda Činggis Qayan-u yeke altan tügel, p31-42.
9. Altan Ordu-yin miliyayud, p42-45.
10. Yeke alba, p45-46.
11. Dörben çay-un qorim-un alba, p46-47.
12. Ejen-ü kereg-ün qayuli, p47.
13. Abai-yin irügel, p48.

以上のような13の部分であるが、奥付によると、同金書は「大清国康熙61年（1722）秋の最初の月（7月）に書写された」としている。これは私が1998年に公開した「オーノス本金書」の一部と同じである⁴。

次はオーノスの「金書」で、こちらを「Oテキスト」と呼ぶ。私が従来、複数回にわたってオーノスが所蔵する「金書」などを公開してきたが、今回はそれらの整理から漏れたものである。この「Oテキスト」はBoйда Činggis-un takiya-yin yeke dayuである。

第三はサインジャラガル (Sayinjiryal, 1936~2021, 写真3) の「金書」で、私はこちらを「Sテキスト」と名付ける。サインジャラガルはチャハル盟の出身で、1957年からずっとオルドスのエジンホロー旗に務めてきた。その間に彼は八白宮の祭祀者と共に名著『黄金オルドスの祭祀』を上梓した⁵。私はサインジャラガルから2003年7月23日に貴重な「金書」を譲り受けた。サ

写真2 八白宮の祭祀で朗誦される「金書」。1992年春撮影

写真3 民族学者サインジャラガル氏

1998), Qurčabayatur & Oγunus Čoytu, *Činggis Qayan-u Altan Bičig*, Öbür Mongγul-un Soyul-un Keblel-ün Qoriy-a, 2001; 楊海英「新しく発見された『金書』について」『日本モンゴル学会紀要』第33号, 楊海英「鄂爾多斯蒙古人俄尼斯所珍藏《金書》」『アジア研究』(静岡大学人文学部・アジア研究プロジェクト, 2006) などである。

³ 『内蒙古人名録』(内蒙古大学出版社, 1987: 157-158) によると、エドケシクはジェリム盟ホルチン左翼中旗の出身で、1957年から内モンゴル歴史語文研究所歴史研究室主任に任じられている。1972年にはオルドスのウーシン旗党委員会副書記として転出し、後にオルドスの文化藝術聯合会副主席になっている。尚、このテキストを私は同自治区の匿名希望の研究者から譲り受けた。

⁴ 前掲『「金書」研究への序説』(1998: 72, 207)。

⁵ Sayinjiryal & Šaraldai, 1983, *Altan Ordun-u Tayily-a, Ündüsten-ü Keblel-ün Qoriy-a*. 尚、サインジャラガルにはまた『モンゴルの祭祀文化』(*Mongγul Takily-a*, 2001, Ündüsten-ü Keblel-ün Qoriy-a) などがある。

インジャラガルの「金書」は二種類あるので、そのうちの一つを「S1 テキスト」とし、もう一つを「S2 テキスト」とする。そのうち「S1 テキスト」はタイトルがなく、主として以下のような内容がある。

1. Čayan sarayin sineyin nigen-ü takily-a
2. Γ urban sarayin qorin-u takily-a
3. Γ urban sarayin qorin nigen-ü takily-a
4. Naiman sarayin sineyin naiman miliyayud-un takily-a
5. Naiman sarayin arban tabun-du (yabuɣdaqu) takily-a
6. Arban sarayin arban dörben-e sülde-yin takily-a
7. Namur-un segül sarayin arban nigen-ü takily-a
8. Namur-un segül sarayin arban qoyar-un takily-a
9. Ebülün ekin sarayin sineyin qoyar-un takily-a
10. Ebülün ekin sarayin sineyin naiman-a takily-a
11. Γ al-un takily-a-yin irügel
12. Öčüg-ün sudur (Yeke Öčüg)

以上は八白宮の祭祀に関するマニュアルである。具体的に各種の儀礼をどのような手順で進め、どんな供物を捧げ、如何なる「金書」を唱えるべきかが詳細に記されている。

もう一つ、「S2 テキスト」のタイトルはAltan Ordun-u tayily-a-yin öčig irügel orusibaiで、なかには以下の内容がある。

1. Ejen sang
2. Ejen sang-un rasi
3. Sülde-yin sang
4. Qutuy miliyaqu irügel
5. Činggis-un Altan ordun-u miliyayud-un irügel
6. Yire yisün čayayčın gegün-ü sün sačulai-yin irügel
7. Batu jel-e-yin irügel
8. Γ adan-a-yin irügel
9. Dotur-a-yin irügel
10. Sibsilgen qonin-u irügel
11. Jutai-yin irügel
12. Činggis-un dalaly-a-yin dayuu

以上は主として各種の儀礼の場で唱えるテキストである。

最期は内モンゴル自治区図書館のテキストで、これを「Tテキスト」とする⁶。それは以下のような二つの内容からなる。

1. Sačuli
2. Morin erdeni-yin irüger

⁶ このテキストを私は同自治区に住む、匿名希望の研究者から譲り受けた。

Sačuliは八白宮の祭祀において、天に「九×九」即ち八十一回にわたって白き牝馬の乳を捧げる儀礼の際に吟唱するテキストである。この儀礼は民間でも盛んに行われていた。「Tテキスト」は前半が馬乳の振り撒き用のテキストで、後半は駿馬を褒めたたえる内容で、競馬の際に使われたものであろう。モンゴルの牧畜儀礼が持つ政治祭祀的な側面を物語るテキストである⁷。

近年、チンギス・ハーン祭祀に関する研究は盛んになっている。特にイタリアのモンゴル学者エリザベト・キョードー女史は多くの「金書」について検討し、それに即した研究論文を公開している⁸。今後は「金書」そのものに関する歴史学・文献学的研究と八白宮の儀礼に関する人類学的研究の深化、そして両者の結合が期待されている。

⁷ チンギス・ハーン祭祀の「金書」はオルドスだけでなく、ウラーンチャブ盟ダルハンムーミンガン旗で維持されてきたチンギス・ハーンの弟、ハサルの祭殿からも発見されている（Dorungy-a, *Činggis Qayan-u Takil-un Sudur Orusiba*, Öbür Mongyul-un Arad-un Keblel-ün Qoriy-a, 1998）。それは、モンゴルの祭祀が八白宮の「金書」に即して祭祀活動を実施していたからである。

⁸ Chiodo, Elisabetta, “The Book of the Offerings to the Holy Činggis Qayan”, A Mongolian Ritual Text, in *Zentralasiatische Studien*, 22, 1993, pp.191-144; History and Legend: The Nine Paladins of Činggis (Yisün Örlüg) According to the “Great Prayer” (*Yeke öčig*), *Ural- Altaische Jahrbücher*, N. F, 13, 1994, pp.175-225.

Handwritten header text at the top of the page.

Main body of handwritten text on the left page, starting with a circled 'O'.

00501

Main body of handwritten text on the right page.

۱- مقدمه : در این کتاب سعی شده است تا با روشی ساده و قابل فهم ،
 مفاهیم اساسی و مهمی که در مباحث مختلف مطرح شده است ،
 به روشی ساده و قابل فهم ، به شما عزیزان ارائه شود .
 امید است که این کتاب بتواند به شما عزیزان در یادگیری این مباحث ،
 کمک کند .
 ۲- فصل اول : در این فصل به بررسی مفاهیم اولیه و تعاریف
 اساسی پرداخته شده است .
 ۳- فصل دوم : در این فصل به بررسی مفاهیم و تعاریف
 اساسی پرداخته شده است .
 ۴- فصل سوم : در این فصل به بررسی مفاهیم و تعاریف
 اساسی پرداخته شده است .
 ۵- فصل چهارم : در این فصل به بررسی مفاهیم و تعاریف
 اساسی پرداخته شده است .
 ۶- فصل پنجم : در این فصل به بررسی مفاهیم و تعاریف
 اساسی پرداخته شده است .
 ۷- فصل ششم : در این فصل به بررسی مفاهیم و تعاریف
 اساسی پرداخته شده است .
 ۸- فصل هفتم : در این فصل به بررسی مفاهیم و تعاریف
 اساسی پرداخته شده است .
 ۹- فصل هشتم : در این فصل به بررسی مفاهیم و تعاریف
 اساسی پرداخته شده است .
 ۱۰- فصل نهم : در این فصل به بررسی مفاهیم و تعاریف
 اساسی پرداخته شده است .
 ۱۱- فصل دهم : در این فصل به بررسی مفاهیم و تعاریف
 اساسی پرداخته شده است .
 ۱۲- فصل یازدهم : در این فصل به بررسی مفاهیم و تعاریف
 اساسی پرداخته شده است .
 ۱۳- فصل بیستم : در این فصل به بررسی مفاهیم و تعاریف
 اساسی پرداخته شده است .

۱- فصل اول : در این فصل به بررسی مفاهیم و تعاریف
 اساسی پرداخته شده است .
 ۲- فصل دوم : در این فصل به بررسی مفاهیم و تعاریف
 اساسی پرداخته شده است .
 ۳- فصل سوم : در این فصل به بررسی مفاهیم و تعاریف
 اساسی پرداخته شده است .
 ۴- فصل چهارم : در این فصل به بررسی مفاهیم و تعاریف
 اساسی پرداخته شده است .
 ۵- فصل پنجم : در این فصل به بررسی مفاهیم و تعاریف
 اساسی پرداخته شده است .
 ۶- فصل ششم : در این فصل به بررسی مفاهیم و تعاریف
 اساسی پرداخته شده است .
 ۷- فصل هفتم : در این فصل به بررسی مفاهیم و تعاریف
 اساسی پرداخته شده است .
 ۸- فصل هشتم : در این فصل به بررسی مفاهیم و تعاریف
 اساسی پرداخته شده است .
 ۹- فصل نهم : در این فصل به بررسی مفاهیم و تعاریف
 اساسی پرداخته شده است .
 ۱۰- فصل دهم : در این فصل به بررسی مفاهیم و تعاریف
 اساسی پرداخته شده است .
 ۱۱- فصل یازدهم : در این فصل به بررسی مفاهیم و تعاریف
 اساسی پرداخته شده است .
 ۱۲- فصل بیستم : در این فصل به بررسی مفاهیم و تعاریف
 اساسی پرداخته شده است .

۱- خوراک و تغذیه
 ۲- آب و الکترولیت
 ۳- دارو
 ۴- مراقبت و نظافت
 ۵- آموزش و تفریح
 ۶- حمایت عاطفی
 ۷- همکاری با تیم درمان
 ۸- ثبت علائم و نشانه‌ها
 ۹- رعایت بهداشت فردی
 ۱۰- استفاده از وسایل کمکی
 ۱۱- مدیریت درد
 ۱۲- کنترل عفونت
 ۱۳- مراقبت از زخم
 ۱۴- آموزش بیمار و خانواده
 ۱۵- ثبت و گزارش کردن

۱- ارزیابی وضعیت بیمار
 ۲- ثبت علائم و نشانه‌ها
 ۳- مراقبت از زخم
 ۴- مدیریت درد
 ۵- کنترل عفونت
 ۶- آموزش بیمار و خانواده
 ۷- همکاری با تیم درمان
 ۸- ثبت و گزارش کردن
 ۹- رعایت بهداشت فردی
 ۱۰- استفاده از وسایل کمکی
 ۱۱- مدیریت درد
 ۱۲- کنترل عفونت
 ۱۳- مراقبت از زخم
 ۱۴- آموزش بیمار و خانواده
 ۱۵- ثبت و گزارش کردن

Handwritten notes at the top of page 2, including the number 11.

Main body of handwritten text on page 2, written in a cursive script.

Main body of handwritten text on page 3, continuing the cursive script.

۱. ...
 ۲. ...
 ۳. ...
 ۴. ...
 ۵. ...
 ۶. ...
 ۷. ...
 ۸. ...
 ۹. ...
 ۱۰. ...
 ۱۱. ...
 ۱۲. ...
 ۱۳. ...
 ۱۴. ...
 ۱۵. ...
 ۱۶. ...
 ۱۷. ...
 ۱۸. ...
 ۱۹. ...
 ۲۰. ...
 ۲۱. ...
 ۲۲. ...
 ۲۳. ...
 ۲۴. ...
 ۲۵. ...
 ۲۶. ...
 ۲۷. ...
 ۲۸. ...
 ۲۹. ...
 ۳۰. ...
 ۳۱. ...
 ۳۲. ...
 ۳۳. ...
 ۳۴. ...
 ۳۵. ...
 ۳۶. ...
 ۳۷. ...
 ۳۸. ...
 ۳۹. ...
 ۴۰. ...
 ۴۱. ...
 ۴۲. ...
 ۴۳. ...
 ۴۴. ...
 ۴۵. ...
 ۴۶. ...
 ۴۷. ...
 ۴۸. ...
 ۴۹. ...
 ۵۰. ...
 ۵۱. ...
 ۵۲. ...
 ۵۳. ...
 ۵۴. ...
 ۵۵. ...
 ۵۶. ...
 ۵۷. ...
 ۵۸. ...
 ۵۹. ...
 ۶۰. ...
 ۶۱. ...
 ۶۲. ...
 ۶۳. ...
 ۶۴. ...
 ۶۵. ...
 ۶۶. ...
 ۶۷. ...
 ۶۸. ...
 ۶۹. ...
 ۷۰. ...
 ۷۱. ...
 ۷۲. ...
 ۷۳. ...
 ۷۴. ...
 ۷۵. ...
 ۷۶. ...
 ۷۷. ...
 ۷۸. ...
 ۷۹. ...
 ۸۰. ...
 ۸۱. ...
 ۸۲. ...
 ۸۳. ...
 ۸۴. ...
 ۸۵. ...
 ۸۶. ...
 ۸۷. ...
 ۸۸. ...
 ۸۹. ...
 ۹۰. ...
 ۹۱. ...
 ۹۲. ...
 ۹۳. ...
 ۹۴. ...
 ۹۵. ...
 ۹۶. ...
 ۹۷. ...
 ۹۸. ...
 ۹۹. ...
 ۱۰۰. ...

۱. ...
 ۲. ...
 ۳. ...
 ۴. ...
 ۵. ...
 ۶. ...
 ۷. ...
 ۸. ...
 ۹. ...
 ۱۰. ...
 ۱۱. ...
 ۱۲. ...
 ۱۳. ...
 ۱۴. ...
 ۱۵. ...
 ۱۶. ...
 ۱۷. ...
 ۱۸. ...
 ۱۹. ...
 ۲۰. ...
 ۲۱. ...
 ۲۲. ...
 ۲۳. ...
 ۲۴. ...
 ۲۵. ...
 ۲۶. ...
 ۲۷. ...
 ۲۸. ...
 ۲۹. ...
 ۳۰. ...
 ۳۱. ...
 ۳۲. ...
 ۳۳. ...
 ۳۴. ...
 ۳۵. ...
 ۳۶. ...
 ۳۷. ...
 ۳۸. ...
 ۳۹. ...
 ۴۰. ...
 ۴۱. ...
 ۴۲. ...
 ۴۳. ...
 ۴۴. ...
 ۴۵. ...
 ۴۶. ...
 ۴۷. ...
 ۴۸. ...
 ۴۹. ...
 ۵۰. ...
 ۵۱. ...
 ۵۲. ...
 ۵۳. ...
 ۵۴. ...
 ۵۵. ...
 ۵۶. ...
 ۵۷. ...
 ۵۸. ...
 ۵۹. ...
 ۶۰. ...
 ۶۱. ...
 ۶۲. ...
 ۶۳. ...
 ۶۴. ...
 ۶۵. ...
 ۶۶. ...
 ۶۷. ...
 ۶۸. ...
 ۶۹. ...
 ۷۰. ...
 ۷۱. ...
 ۷۲. ...
 ۷۳. ...
 ۷۴. ...
 ۷۵. ...
 ۷۶. ...
 ۷۷. ...
 ۷۸. ...
 ۷۹. ...
 ۸۰. ...
 ۸۱. ...
 ۸۲. ...
 ۸۳. ...
 ۸۴. ...
 ۸۵. ...
 ۸۶. ...
 ۸۷. ...
 ۸۸. ...
 ۸۹. ...
 ۹۰. ...
 ۹۱. ...
 ۹۲. ...
 ۹۳. ...
 ۹۴. ...
 ۹۵. ...
 ۹۶. ...
 ۹۷. ...
 ۹۸. ...
 ۹۹. ...
 ۱۰۰. ...

Handwritten musical notation in a cursive script, possibly a form of shorthand or a specific musical notation system. The text is arranged in several vertical columns, with some lines starting with a large initial letter or symbol. The notation includes various curves, loops, and straight lines, suggesting rhythmic or melodic information. There are some faint markings and a vertical line that might separate different sections of the piece.

おんがしんがの

おんがしんがの

おんがしんがの

おんがしんがの

おんがしんがの

おんがしんがの

おんがしんがの

おんがしんがの

おんがしんがの

おんがしんがの

おんがしんがの

おんがしんがの

おんがしんがの

おんがしんがの

おんがしんがの

おんがしんがの

おんがしんがの

おんがしんがの

おんがしんがの

おんがしんがの

おんがしんがの

おんがしんがの

おんがしんがの

おんがしんがの

おんがしんがの

おんがしんがの

左に糸は是れ糸の長さを

糸の長さを

左に糸は是れ糸の長さを

糸の長さを

左に糸は是れ糸の長さを

糸の長さを

左に糸は是れ糸の長さを

糸の長さを

左に糸は是れ糸の長さを

糸の長さを

左に糸は是れ糸の長さを

糸の長さを

左に糸は是れ糸の長さを

糸の長さを

左に糸は是れ糸の長さを

糸の長さを

左に糸は是れ糸の長さを

糸の長さを

左に糸は是れ糸の長さを

糸の長さを

左に糸は是れ糸の長さを

糸の長さを

左に糸は是れ糸の長さを

糸の長さを

久遠昔より遠くはるかに
おのづから

おのづから

久遠昔より遠くはるかに
おのづから

おのづから

久遠昔より遠くはるかに
おのづから

おのづから

久遠昔より遠くはるかに
おのづから

おのづから

久遠昔より遠くはるかに
おのづから

おのづから

久遠昔より遠くはるかに
おのづから

おのづから

久遠昔より遠くはるかに
おのづから

久遠昔より遠くはるかに
おのづから

おのづから

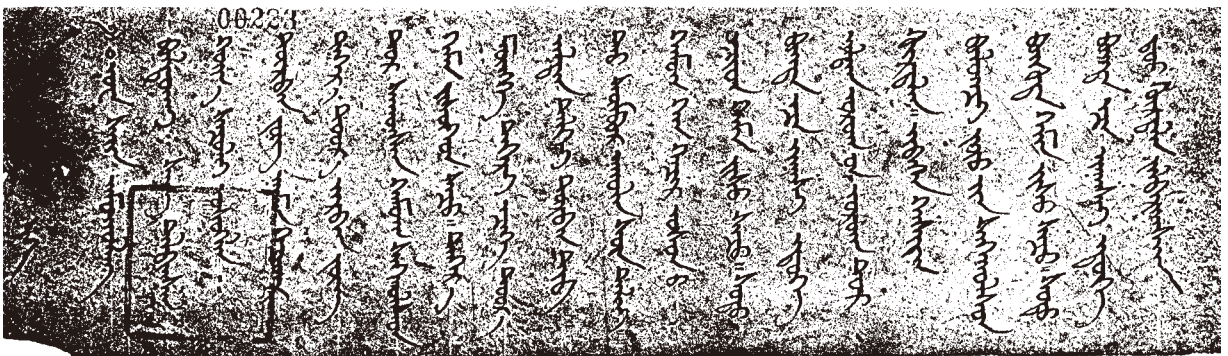
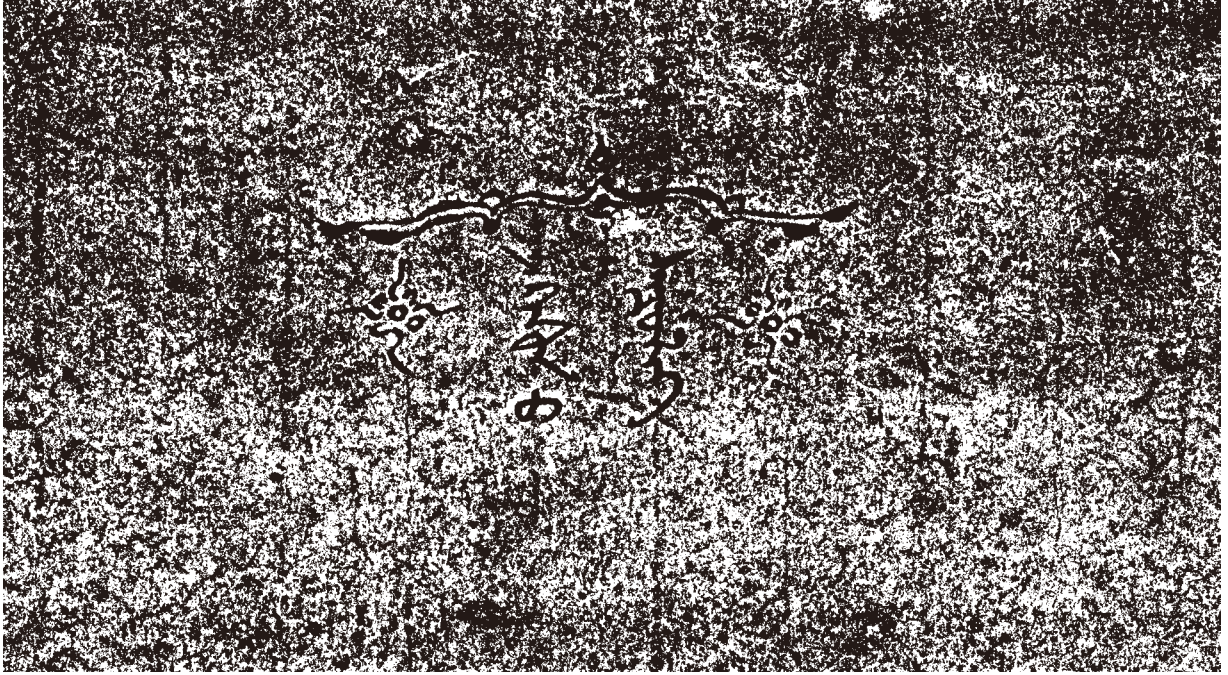
久遠昔より遠くはるかに
おのづから

久遠昔より遠くはるかに
おのづから

おのづから

久遠昔より遠くはるかに
おのづから

おのづから

Handwritten text in vertical columns, likely a list or a series of entries, written in a cursive style. The text is arranged in approximately 12 columns from right to left.

Handwritten text in vertical columns, continuing the list or series of entries from the top image. The text is arranged in approximately 12 columns from right to left.

Handwritten text in cursive Japanese calligraphy (sōsho), arranged in vertical columns from right to left. The characters are fluid and interconnected, typical of the style.

Handwritten text in cursive Japanese calligraphy (sōsho), arranged in vertical columns from right to left. The characters are fluid and interconnected, typical of the style.

Handwritten Japanese text in cursive style (sōsho), consisting of approximately 15 vertical columns of characters.

Handwritten Japanese text in cursive style (sōsho), consisting of approximately 15 vertical columns of characters.

Handwritten text in vertical columns, likely a list or record, written in a cursive style. The text is arranged in approximately 15 columns, reading from right to left. The characters are dense and difficult to decipher due to the cursive script and the grainy texture of the image.

Handwritten text in vertical columns, continuing the list or record from the top section. The text is arranged in approximately 15 columns, reading from right to left. The characters are dense and difficult to decipher due to the cursive script and the grainy texture of the image.

Handwritten text in cursive script, likely a historical document or letter, written on a dark, textured background. The text is arranged in approximately 12 vertical columns, reading from right to left. The characters are fluid and interconnected, characteristic of the cursive style (sōsho).

Handwritten text in cursive script, similar to the top image, written on a dark, textured background. The text is arranged in approximately 12 vertical columns, reading from right to left. The characters are fluid and interconnected, characteristic of the cursive style (sōsho).

Handwritten text in a cursive script, likely a page from a manuscript or a letter. The text is written in a dense, flowing style across approximately 15 lines.

Handwritten text in a cursive script, likely a page from a manuscript or a letter. The text is written in a dense, flowing style across approximately 15 lines.

Handwritten text in a cursive script, likely a historical document or letter, showing several vertical columns of characters.

Handwritten text in a cursive script, likely a historical document or letter, showing several vertical columns of characters.